

Tợ i Tunisia, Bợ c Phi.

Chợ sau mọt tháng bợ u tình đời công ăn viợc làm và phợ n đợ i đợ i sợ ng đợ t đợ , phong trào xã hợ i tợ i Tunisia đã nhanh chóng bợ n thành phợ n kháng chính trợ buợc Tợ ng thợ ng Ben Ali và gia đình phợ i chợ y trợ n.

Tình trợ ng tham ô gây phợ n nợ trong mợ i tợ ng lợ p dân chúng khiợ n cho ngay quân đợ i, thành trì bợ o vợ chợ đợ , đã bợ rợ i nhà đợc tài vào giợ phút gay go nhợ t. Sau năm lợ n « đợc cợ và tái đợc cợ » vợ i nhợ ng tợ lợ phiợ u tợ 90% đợ n 99%, Tợ ng thợ ng Zine el-Abidine ben Ali, 74 tuợ i đã cùng vợ con chợ y sang ợ rợ p Xêút lợ u vong sau khi bợ Pháp, Ý và Qatar tợ chợ i nhợ p cợ nh.

Tợ ng thợ ng Tunisia Ben Ali / Reuters

Vợ nhợ ng nguyên nhân nào mà mọt nhà đợc tài nợ m hợ t quyợ n lợc chính trợ , kinh tợ suợ t 23

năm và có một l c l ng an ninh, quân đ i hùng h u trong tay l i m t s m m t chi u đ u hàng tr c m t làn sóng thanh niên không vũ khí ?

T ph n ng b c phát đ u tiên t tình liên đ i v i m t thanh niên có h c th c nh ng ph i đi bán hàng rong b c nh sát hà hi p đ n t m xăng t t hôm 17/12/2011 m t t nh xa xôi , phong trào tranh đ u c a gi i tr Tunisia lan kh p n c.

Chính quy n huy đ ng c nh sát ch ng b o đ ng đàn áp b ng l u đ n cay và đ n th t làm ch t 66 ng i, nh ng phong trào bi u tình không suy gi m và lan đ n t n th đô ch trong vòng không đ y m t tháng.

Trong nh ng ngày cu i cùng, nhà đ c tài ph i ba l n lên truy n hình h a h n tr n an. Nh ng dù h a h n tái l p t do báo chí, bãi b ki m duy t internet, và cách ch c m t s nh n v t thân c n, các « đ ng thái gi chót » này ch làm cho ng i dân Tunisia c m th y h t s h i và càng tin t ng h n vào chi n th ng t t y u c a xu th dân ch .

Thanh niên ch ng đ i, doanh nhân b t bình, quân đ i b r i

Theo gi i phân tích thì đ ng sau l p s n v ng ch c bên ngoài, ch đ c a Ben Ali đã m c r a t bên trong. Ng i dân Tunisia có h c v n cao, nh ng đa s l i b đ t bên l xã h i. H không ch p nh n b m t gia đình thi u h c th c và tham ô lãnh đ o.

Theo báo cánh t Libération c a Pháp, b n thân t ng th ng Ben Ali là m t tay võ bi n, ti n thân b ng vũ khí nh Saddam Husein c a Irak hay Boumediene c a Algérie. Sau khi Tunisia đ c l p, ông ho t đ ng trong ngành tình báo và ch c v này cho ông đ i u ki n thu n l i đ l t đ lãnh đ o đ u tiên là ông Bourguiba.

Đ i l p cho bi t thêm bà v th hai c a ông là m t th h t tóc, nh ng nh vào quy n l c, hai ng i đã xây đ ng m t đ ch kinh tài. T hăng hàng không qu c gia đ n khách s ng sang tr ng , t xăng đ u đ n xe taxi và công ty khai thác th y s n , t h s a chua c a ng i l n cho đ n h p s a c a tr con đ u có bàn tay chia ph n c a gia đình nhà lãnh đ o ho c c a v ông.

Gia đình này bợ đợ luợ n nói lén là « kợ cợ p và vô văn hóa ». Cho đợ n hôm qua ai cũng phợ i nói lén, vì tợ tợ cợ dân chúng đợ u bợ theo dõi chợ tợ chợ . Bợ nợ i vợ có trong tay 100 ngàn cợ nh sát. Trong bình mợ i 100 thợ ợ ng dân thì có mợ tợ cợ nh sát đợ ng sau lợ ng.

Mợ i đòi hợ i dân chợ và tợ do đợ u bợ chính quyợ n tợ khợ ợ c vợ i lý do là “dân trí không cao”.

Nhà nợ ợ c mafia và cách mợ ng hoa lợi

Mợ c dù có tin đợ n là ông bợ ung thợ tuyợ n tiợ n liợ t, nhợ ng Ben Ali sợ a đợ i Hiợ n pháp đợ có thợ ra tranh cợ cho đợ n măn đợ i nhợ Hugo Chavez cợ a Venezuela. Tuy nhiên lòng tham không đáy cợ a bà vợ thợ hai Leila Trabelsi và các ngợ ợ i con rợ đã làm cho ngợ ợ i dân bình thợ ợ ng và thành phợ n doanh nhân cũng ngán ngợ m.

Trong các bợ c đợ n ngoợ i giao mà Wikileaks tiợ t lợ , giợ i ngoợ i giao Mợ tợ i Tunis gợ i Tunisia “gợ n nhợ ”là mợ t “nhà nợ ợ c xã hợ i đen”.

Do tình trợ ng thợ i nát này mà quân đợ i đã bợ rợ i Tợ ng thợ ng Ben Ali vào giợ phút nguy ngợ p. Binh sĩ không nợ súng vào ngợ ợ i biợ u tình, mà còn tợ cợ chợ liên đợ i.

Hình ợ nh mợ t thanh niên và mợ t binh sĩ ôm nhau hay cợ nh mợ t sĩ quan nghiêm chào bằng ca đợ a xác mợ t nợ n nhân bợ cợ nh sát bợ n chợ t lan truyợ n trên các mợ ng thông tin đợ n tợ đã đánh hợ i chuông báo tợ chợ đợ .

Sau 28 ngày bợ đàn áp đợ m máu vợ i 66 ngợ ợ i hy sinh , phong trào tranh đợ u mà ngợ ợ i dân Tunisia gợ i là “cách mợ ng hoa lợi” đã lợ t qua mợ t trang sợ đợ c tài nhợ đã tợ ng xợ y ra tợ i Rumani, Indonesia, Nam Tợ cũ, Kirghizstan... và theo nhiợ u nhà phân tích sợ không đợ ng lợ i ợ đây.